



Canllawiau ar gyfer tymor yr hydref ynglŷn â'r fframwaith penderfyniadau rheoli heintiau ar gyfer ysgolion

Cynnwys y bwletin hwn:

Cyflwyniad	1
Asesiadau risg	2
Aelodau sy'n agored i niwed yn glinigol neu sy'n feichiog	2
Profion	3
Grwpiau cyswllt	3
Olrhain cysylltiadau	3
Gorchuddion wyneb	4
Glanhau	4
Awyru	4
Addysgu o bell	4

Cyflwyniad

Ym mis Gorffennaf 2021, cyhoeddodd Prif Weinidog Cymru y fersiwn ddiwygiedig o [Gynllun Rheoli'r Coronafeirws ar gyfer Cymru](#), sy'n amlinellu trefniadau ar gyfer symud i 'lefel rhybudd sero'. Symudodd Cymru i lefel rhybudd sero ar 7 Awst 2021.

Mae'r Cynllun Rheoli'n nodi'r disgwyliad y dylai ysgolion weithredu mor normal â phosib. Bydd mesurau sylfaenol, gan gynnwys asesiadau risg, gwell hylendid ac awyru, ac atal unigolion sy'n dangos symptomau COVID-19 rhag mynychu, yn parhau i fod ar waith, ond mae mesurau eraill yn cael eu llacio fel rhan o system gymesur o reolaethau.

Mae'r Cynllun Rheoli'n nodi'r camau diogelu sy'n dal i fod yn bwysig iawn – mae'r rhain yn cynnwys:

- cadw eich pellter lle bynnag y bo modd;
- cyfyngu ar nifer y bobl rydych yn cwrdd â nhw'n gymdeithasol a'r amser rydych yn ei dreulio gyda nhw;
- cyfarfod yn yr awyr agored neu mewn manau sydd wedi eu hawyru'n dda;
- osgoi manau gorlawn lle bynnag y bo modd a gwisgo gorchudd wyneb pan nad yw hynny'n bosibl.

Fodd bynnag, NID yw'r canllaw yma'n berthnasol i ysgolion. Ar 27 Awst, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y *Fframwaith Penderfyniadau Rheoli Heintiau COVID-19 Lleol ar gyfer Ysgolion* (y Fframwaith). Mae hwn yn nodi'r trefniadau ar gyfer darparu addysg mewn ysgolion ac mae'n galluogi ysgolion i deilwra ymyriadau i adlewyrchu risgiau ac amgylchiadau lleol. Daw i rym o 1 Medi 2021 ymlaen, a dywedwyd wrth ysgolion bod angen iddynt ei fabwysiadu cyn gynted ag y bo modd. Y terfyn amser ar gyfer mabwysiadu yw 20 Medi 2021, pan fydd y *Canllawiau Gweithredol i Ysgolion* presennol gan Lywodraeth Cymru'n dod i ben.

Ar ddiwedd y Canllawiau ar gyfer y Fframwaith, mae Llywodraeth Cymru'n nodi bod yr egwyddor sylfaenol yn parhau, ac mai'r ffordd fwyaf effeithiol o atal trosglwyddiadau COVID-19 yn ein hysgolion yw rhwystro'r haint rhag cael ei chyflwyno i'r ysgol.

Felly, mae NASUWT yn parhau i bryderu bod y cyfyngiadau, ar y cyfan, wedi eu dileu ar gyfer ysgolion. Caniateir rhywfaint o hyblygrwydd i ysgolion o ran gwneud penderfyniadau lleol ac ymyriadau wedi eu teilwra. Mae hyn yn gallu creu anawsterau, am fod yr Undeb yn ymwybodol y gallai rheolwyr rhai ysgolion ruthro i gael gwared ar amddiffyniadau cyfredol. Fodd bynnag, mae hefyd yn darparu cyfleoedd i ysgolion gynnal yr amddiffyniadau presennol.

parhad drosodd

Mae'r Cynllun Rheoli'n nodi'n benodol y dylai cyflogwyr ystyried defnyddio gorchuddion wyneb yn y gweithle fel rhan o'u hasesiad risg coronafeirws.

Mae NASUWT hefyd yn bryderus yng nghyd-destun codiad yng nghyfradd yr achosion o ganlyniad i gynnydd mewn trosglwyddadwyedd a lledaeniad amrywiol yn Delta y coronafeirws. Bu hyn yn amlwg iawn yn yr Alban, ble mae ysgolion wedi bod ar agor ers 17 Awst, er gwaethaf y ffaith bod gorchuddion wyneb yn parhau i fod yn ofynnol mewn lleoliadau uwchradd. Mae'r Undeb hefyd yn nodi bod trosglwyddiad asymptomatig parhaus yn gyffredin ymysg pobl ifanc o oedran ysgol.

Caiff ysgolion eu cefnogi gyda'u hystyriaethau ac asesiadau risg gan awdurdodau lleol, timau rheoli digwyddiadau a swyddogion iechyd cyhoeddus.

Gallwch weld y Fframwaith yn ei gyfanrwydd ar: <https://llyw.cymru/datganiad-ysgrfenedig-fframweithiau-penderfyniadau-rheoli-heintiau-covid-19-lleol-ar-gyfer-ysgolion>.

Asesiadau risg

Er gwaetha'r ffaith bod cyfyngiadau eraill wedi eu llacio, bydd angen i weithleoedd a mannau cyhoeddus barhau i roi mesurau lliniaru ar waith i leihau risgiau. Mae'r rheoliadau cyffredinol yn ymwneud ag asesu risg yn parhau i fod yn eu lle ac mae'n parhau i fod yn ofynnol i ysgolion a chyflogwyr asesu risgiau a chymryd yr holl gamau sy'n rhesymol ymarferol i sicrhau iechyd, diogelwch a lles eu staff a'u disgyblion.

Fel rhan o hyn, bydd gofyn i ysgolion sicrhau eu bod yn parhau i wneud asesiadau risg COVID-19 yn rheolaidd. Dylai'r asesiad roi sylw uniongyrchol i risgiau mewn perthynas â COVID-19, er mwyn galluogi'r ysgol i roi mesurau ar waith i reoli'r risgiau hynny. Gall y camau ymarferol gynnwys parhau gyda chyfyngiadau coronafeirws.

Bydd angen i gyflogwyr roi ystyriaeth lawn i'r gofyniad i gadw staff yn ddiogel yn y gwaith a chynnig asesiadau risg unigol ar gyfer eu staff, yn dibynnu ar y rolau y maent yn eu chwarae ac a ydynt yn wynebu mwy o risg neu'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol. Bydd angen i benaethiaid drafod y mesurau lliniaru a'r addasiadau sydd eu hangen gydag athrawon unigol.

Fel trwy gydol y pandemig, dylid rhannu asesiadau risg gydag aelodau, a dylid codi unrhyw bryderon yn y lle cyntaf gyda rheolwyr yr ysgol. Rhaid i asesiadau risg fod yn benodol ar gyfer y gweithle, y sefyllfa neu'r gweithgaredd penodol dan sylw.

Aelodau sy'n agored i niwed yn glinigol neu sy'n feichiog

Mae'r canllawiau'n datgan yn eglur bod gan gyflogwyr gyfrifoldeb cyfreithiol o hyd i amddiffyn eu gweithwyr ac eraill rhag peryglon i'w hiechyd a'u diogelwch, ac y dylai cyflogwyr fedru egluro wrth weithwyr y mesurau sydd ganddynt ar waith i'w cadw'n ddiogel yn y gwaith.

Mewn perthynas â'r rheiny sy'n agored, neu'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol, mae'r canllawiau'n nodi y dylai aelodau staff mewn ysgolion sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol fynychu eu gweithle ar hyn o bryd, os nad oes modd iddynt weithio gartref. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau diwygiedig, sydd ar gael ar: <https://llyw.cymru/canllawiau-ar-ddiogelu-pobl-ddiffinnir-yn-glinigol-ar-sail-feddygol-fel-rhai-eithriadol-o-agored-i>.

Gall staff sydd yn wynebu mwy o risg barhau i ddod i'r ysgol, ond dylent gael asesiad gweithle unigol. Tra yn yr ysgol, dylent ddilyn yr ymyriadau i leihau'r risg o drosglwyddiad – gan gynnwys cymryd gofal arbennig i sicrhau hylendid dwylo ac anadlol da, lleihau cyswllt a chadw pellter corfforol oddi wrth eraill.

Mae NASUWT yn cynghori pobl sy'n agored, neu'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol, i sicrhau bod eu hasesiad risg unigol wedi ei ddiweddarau, gan ystyried unrhyw gyngor pellach a gafwyd gan eu cynghorydd meddygol proffesiynol neu eu cynghorydd iechyd galwedigaethol.

Mae canllawiau diwygiedig hefyd wedi eu llunio ar gyfer merched beichiog, sydd i'w gweld (yn y Saesneg yn unig) ar: <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-advice-for-pregnant-employees/coronavirus-covid-19-advice-for-pregnant-employees>.

parhad drosodd

Mae hyn yn nodi y dylai merched sy'n feichiog ers o leiaf 28 wythnos neu sydd â chyflyrau meddygol sy'n bodoli eisoes, sy'n golygu eu bod mewn perygl uwch o ddatblygu salwch difrifol o ganlyniad i'r coronafeirws, gymryd mwy o ragofalon.

Mae NASUWT wedi cynhyrchu canllawiau penodol ar hyn.

Profion

Ar ddechrau'r flwyddyn academaidd bydd profion dyfais llif unffordd ddwywaith yr wythnos yn parhau i gael eu cynnig i staff mewn ysgolion cynradd ac i staff a dysgwyr mewn ysgolion uwchradd.

Yn dilyn hynny, mae'n debygol, os yw'r perygl yn parhau i gael ei ystyried i fod yn isel, na fydd fawr ddim profion llif unffordd yn cael eu cynnig neu eu hangen. Bydd profion ar gael ar gyfer pobl sydd wedi dod i gysylltiad ag achosion a brofodd yn bositif. Dim ond os yw'r risg yn cael ei adnabod fel un uchel y bydd profion llif unffordd ddwywaith yr wythnos ar gael ar gyfer staff a dysgwyr uwchradd i helpu i adnabod ac ynysu achosion asymptomatig.

Ni ddylai staff a dysgwyr ddod i'r ysgol os oes ganddynt unrhyw symptomau COVID-19. Os yw aelod staff neu ddysgwr yn datblygu symptomau, dylent gael prawf mor fuan â phosib a hunanynysu hyd nes iddynt dderbyn canlyniad y prawf. Os yw'r prawf yn negyddol, nid oes raid iddynt barhau i hunanynysu. Mae rhagor o ganllawiau ar gael [yma](#).

O hyn ymlaen, os yw person yn profi'n bositif ar brawf llif unffordd, bydd angen iddynt gael prawf 'adwaith cadwynol polymerasau' cadarnhaol (prawf PCR), er mae'n rhaid i'r hunanynysu ddechrau ar unwaith.

Grwpiau cyswllt

Nid oes gofyniad nawr i drefnu grwpiau cyswllt mewn ysgolion, sy'n golygu bod y canllaw'n caniatáu i fyfyrwyr gymysgu'n ddi-rwystr mewn ysgolion a bod cynulladau mawr fel gwasanaethau'n gallu ailddechrau. Mae disgresiwn gan ysgolion i barhau gyda grwpiau cyswllt ac mae'n bosib y caiff y rhain eu hailgyflwyno pe digwydd achosion lleol.

Bydd mesurau sylfaenol, gan gynnwys asesiadau risg, gwell hylendid ac awyru, ac atal unigolion sy'n dangos symptomau COVID-19 rhag mynychu, yn parhau i fod ar waith, ond mae mesurau eraill yn cael eu llacio.

Caniateir rhywfaint o hyblygrwydd i ysgolion wneud penderfyniadau lleol ac ymyriadau wedi eu teilwra, gyda chefnogaeth awdurdodau lleol, timau rheoli digwyddiadau a swyddogion iechyd cyhoeddus. Fodd bynnag, mae'r Fframwaith a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru'n nodi y byddai grwpiau cyswllt yn cael eu hailgyflwyno dim ond os bydd y risg yn datblygu i fod yn 'uchel iawn'.

Mae atal disgyblion rhag cymysgu yn ffordd effeithiol iawn o atal trosglwyddiad y firws ar raddfa fawr ac mae NASUWT yn annog ysgolion i barhau i ystyried cyfyngu ar gymysgu disgyblion fel rhan o'u hasesiad risg.

Olrhain cysylltiadau

Os yw plentyn, dysgwr neu aelod o staff yn derbyn prawf positif ar gyfer coronafeirws, neu os oes ganddynt unrhyw un o symptomau COVID-19, dylent hunanynysu, peidio â mynychu lleoliad gofal plant neu addysg a chael prawf.

Rhaid i ysgolion gadw gweithdrefnau ar gyfer delio ag achosion posib, gan gynnwys ynysu ar unwaith.

Bydd swyddogion olrhain cysylltiadau'r gwasanaeth Profi, Olrhain a Diogelu'n cysylltu ag unrhyw un sydd wedi profi'n bositif, cysylltu â'r rheiny fu mewn cysylltiad agos â hwy, a chynnig profion PCR ar ddiwrnod dau (neu cyn gynted ag y bo modd unwaith iddynt gael eu hadnabod fel cyswllt) ac ar ddiwrnod wyth. Bydd y gwasanaeth hwn hefyd yn rhoi cyngor iddynt ar y camau mwyaf priodol ar gyfer eu hamgylchiadau ac i rai, bydd hyn yn cynnwys cyngor i hunanynysu.

Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr mewn dosbarth/grŵp blwyddyn yn annhebygol o gael eu hadnabod fel cyswllt agos. Fodd bynnag, mae'n bosib y caiff ysgolion eu cynghori i fabwysiadu dull 'rhybuddio a hysbysu' wrth ddiweddarar rhieni a staff ynghylch y sefyllfa a'r hyn sydd angen iddynt wneud yn seiliedig ar gyngor gan y gwasanaeth hwn.

Ers 7 Awst, nid oes gofyn mwyach i unrhyw blentyn dan 18 mlwydd oed ac oedolion sydd wedi eu brechu'n llawn (h.y. y rhai hynny sydd wedi cael dau ddos o'r brechlyn) hunanynysu os bydd swyddogion y gwasanaeth yn cysylltu â hwy. Yn hytrach, fe'u cynghorir i gymryd prawf PCR. Mae hyn yn cynnwys achosion pan fo cyswllt aelwyd yn symptomatig a/neu wedi profi'n bositif.

parhad drosodd

Mae'r Rheoliadau'n nodi rhwymedigaeth ar bersonau sy'n gyfrifol am eiddo sydd ar agor i'r cyhoedd neu am leoliad gwaith i:

Gymryd mesurau rhesymol i liniaru'r risg o ddod i gysylltiad â'r coronafeirws sy'n codi pan fo personau'n ymgynnull yn agos at ei gilydd, megis ceisio rhwystru'r personau a ganlyn rhag bod yn bresennol ar y safle:

- unrhyw berson sydd wedi cael canlyniad positif am y coronafeirws yn y 10 niwrnod blaenorol,
- unrhyw berson sydd wedi cael cysylltiad agos yn y 10 niwrnod blaenorol â pherson sydd wedi cael canlyniad positif am y coronafeirws,
- unrhyw berson sy'n dangos symptomau sy'n gysylltiedig â COVID-19.

Gorchuddion wyneb

Cafodd yr holl ofynion i wisgo gorchuddion wyneb eu dileu o 7 Awst. Mae Gweinidog Addysg Cymru wedi ysgrifennu i bob ysgol a choleg i nodi na fydd gwisgo gorchuddion wyneb yn yr ystafell ddosbarth yn cael ei argymhell mwych o fis Medi ymlaen. Fodd bynnag, mae NASUWT yn parhau i annog pob ysgol i argymhell yn gryf bod staff a disgyblion yn parhau i'w defnyddio pan fyddent mewn ystafelloedd dosbarth ac mannau comunol.

Mae'r Cynllun Rheoli'n nodi bod '*peth tystiolaeth y gall gorchuddion wyneb gael effaith rannol o ran amddiffyn rhag trosglwyddo COVID-19. Maent yn fwy effeithiol os yw'r rhan fwyaf o bobl mewn lleoliad penodol yn eu gwisgo. Felly mae mantais i gynnal gofyniad rheoleiddiol i wisgo gorchuddion wyneb mewn rhai amgylchiadau neu leoliadau – yn enwedig yn ystod cyfnodau pan fo lefelau uwch o'r coronafeirws yn cylchredeg ledled Cymru*'.

Nid oes unrhyw beth yn y rheoliadau i atal ysgolion rhag cynnwys hyn yn y lliniaru yn eu hasesiad risg.

Nid oes unrhyw beth i atal unigolion rhag gwisgo gorchuddion wyneb os ydynt yn dymuno gwneud hynny, a dylid caniatáu i ddisgyblion a staff wneud hynny.

Glanhau

Mae'r Fframwaith yn datgan bod lefelau glanhau priodol yn cael eu cynnal mewn ffordd debyg i glefydau trosglwyddadwy eraill. Fodd bynnag, ni fydd gofyniad nawr i ysgolion neilltuo diwrnodau penodol ar gyfer glanhau dwfn. Fodd bynnag, os bydd clwstwr wedi ei gadarnhau yn gysylltiedig ag un dosbarth yn yr ysgol, bydd glanhau dwfn yn yr ardal honno'n parhau i fod yn ddefnyddiol o ran lleihau trosglwyddiad.

Mae NASUWT o'r farn, o ystyried dileu'r rhan fwyaf o'r mesurau lliniaru eraill, ei bod hi'n hanfodol bwysig bod ysgolion yn parhau i sicrhau'n gadarn bod glanhau dyfnach yn digwydd, gydag arwynebeddau sy'n cael eu cyffwrdd yn cael eu glanhau a'u diheintio o leiaf ddwywaith y dydd, a bob pobl yn glanhau a diheintio eu dwylo'n rheolaidd.

Awyru

Mae'r cyngor ynghylch awyru'n parhau i fod mewn grym a dylai ysgolion barhau i sicrhau bod awyru digonol yn digwydd drwy agor ffenestri neu addasu systemau awyru. Mae rhagor o ganllawiau gan Lywodraeth Cymru ar gael [yma](#).

Dylai ysgolion adnabod mannau sydd wedi eu hawyru'n wael a chymryd camau i wella'r awyru.

Mae NASUWT wedi llunio canllawiau penodol ynglŷn ag [awyru a COVID-19](#) (yn y Saesneg yn unig ar hyn o bryd), sydd hefyd yn ymdrin â defnyddio monitorau carbon deuocsid.

Addysgu o bell

Ble mae disgyblion yn hunanynysu, mae'n dal yn ofynnol darparu addysgu o bell. Fodd bynnag, ni ddylai hyn gael ei ymestyn i sefyllfaoedd eraill, megis pan fo disgyblion yn absennol oherwydd salwch neu pan fo rhieni'n amharod i adael i'w plant fynychu'r ysgol.

Mae canllawiau cynhwysfawr am ddysgu o bell ar gael gan NASUWT yn '[Arrangements for Remote Teaching and Learning](#)' (yn y Saesneg yn unig ar hyn o bryd).